

15 pCt. af Lønningerne. Det angives imidlertid, at en af Arbejdernes Tillidsmænd, som er en Modstander af Systemet i de sidste Aar har skaffet Virksomheden mange Vanskeligheder, og at Ordningen ikke har virket tilfredsstillende.

5. Chokoladefabrikken »Freia« (omtales nærmere nedenfor).

6. Helly I. Hansen — giver dog kun Udbytte til Formænd og Kontorfunktionærer.

7. Christian Wisbech.

8. A/S Elektrisk Bureau. Udbyttedeling 1918—20.

9. A/S Lillehammer Dampsag- og Høvleri. Der vælges her et Lønraad bestaaende af 1 Funktionær og 2 Arbejdere, der skal fastslaa de gældende Lønsatser, og som faar Lagerfortegnelse, Status, Gevinst- og Tabskonto samt Lønningslister forelagt.

10. A/S Stavanger Cementvarefabrik. I denne Virksomhed, hvor der en Tid udbetaltes Udbyttet svarende til Lønnen Gange $\frac{4}{10}$ af Selskabets Udbytteprocent, er Systemet atter ophævet, og Disponenten udtalte, at han efter de indhøstede Erfaringer havde tabt Troen paa Systemet.

11. A/S Johannes N. With, Tobaksfabrik.

I Arbejdsgiverforeningens Fremstilling nævnes, at foruden i de omtalte Industri-virksomheder har Udbyttedelingen i enkelte Tilfælde været anvendt i Haandværksvirksomheder. Et Par Hesteskosmede og Pølsemagere har saaledes i de gode Aar givet en vis — dog ikke forud fastsat — Procent af Udbyttet.

I 1918 har Arbejdsgiverne foretaget nedenstaaende Opgørelse om, i hvilket Omfang der i 491 industrielle Bedrifter og 464 Haandværksbedrifter blev givet Tillæg til den almindelige Løn.

	Industri		Haandværk	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Dyrtdstillæg	464	94.5	420	90.6
Gratialer	121	24.7	70	15.1
Tantømer og lign.	11	2.3	4	0.9
Præmier	42	8.6	3	0.7
Andre Løntillæg	102	20.8	21	4.6
Pension	44	9.0	1	0.2
Anden Understøttelse . . .	37	7.6	2	0.4

Under Tantième og lign. er medregnet Udbyttedeling »tredie Løntillæg« er væsentligt Naturalydelse, — Som det vil ses, er Præmiesystemet betydelig mere udbredt end Udbyttedeling.

Chokoladefabrikken »Freia«

Det Forsøg, som Chokoladefabrikken »Freia« A/S har gjort med Udbyttedeling har vakt særlig Opmærksomhed, dels paa Grund af den Plan, hvorefter Udbyttedeling skulde foretages, dels paa Grund af de Begivenheder, som førte til, at Planen blev opgivet. Nedenstaaende Fremstilling bygger dels paa en Artikel af Fabrikkens Direktør, J. Throne, Holst i »Tidsskrift for Industri« (1920, Side 1) dels paa foranomtalte officielle norske Fremstilling og de norske Arbejdsgiveres Undersøgelse (se ogsaa Direktør T. H.'s Artikel i norsk Sociale Medd. 1923, I, Side 344).

Fabrikken har interesseret sig stærkt for Arbejderforholdene og har foruden Udbyttedeling indført en Pensionsordning og bygget Arbejderboliger m. m., Ledelsen, der kendte de i andre Lande foretagne Forsøg med Udbyttedeling, havde længe overvejet Spørgsmaalet om Indførelse heraf. I 1916 og 1917 blev der givet en Tantième, der det sidste af Aarene beløb sig til 15 pCt. af Lønnen. Det var imidlertid Hensigten, naar Fabrikken fik den fornødne Styrke, at indføre en Ordning, hvorefter der i Stedet for kontant Udbetaling gaves de enkelte Arbejdere en Andel i Fabrikkens Kapital.

Direktør Throne Holst skriver derom i nævnte Tidsskriftartikel: